

T-111/01. és T-133/01. sz. egyesített ügyek

**Saxonia Edelmetalle GmbH és J. Riedemann
a ZEMAG GmbH felszámolójának minőségében**

kontra

az Európai Közösségek Bizottsága

„Állami támogatás – Szerkezetátalakítás – Állami támogatások visszaélészerű
felhasználása – A támogatások visszakövetelése –
Az EK 88. cikk (2) bekezdése – 659/1999/EK rendelet”

Az Elsőfokú Bíróság ítélete (kibővített első tanács), 2005. május 11. . . . II - 1585

Az ítélet összefoglalása

- 1. Államok által nyújtott támogatások – Közigazgatási eljárás – A Bizottság azon kötelezettsége, hogy felszólítsa az érdekelteket észrevételeik megtételére – A felszólítás formája és tartalma
(EK 88. cikk, (2) bekezdés; 659/1999 tanácsi rendelet, 6. cikk, (1) és (16) bekezdés)*

2. *Államok által nyújtott támogatások – Közigazgatási eljárás – A Bizottság azon kötelezettsége, hogy az információnyújtási rendelkezés tagállam általi nemteljesítése esetén kezdeményezze az érdekeltek meghallgatását – Hiány*
(659/1999 tanácsi rendelet, 13. cikk, (1), (14) és (16) bekezdés)
3. *Megsemmisítés iránti kereset – Jogalapok – Az állami támogatások területén hozott bizottsági határozat ellen felhozható jogalapok – A közigazgatási eljárás során fel nem hozott jogalapok – Az elfogadható jogi alapok és elfogadhatatlan ténybeli jogalapok közötti különbségtétel*
(EK 88. cikk, (2) bekezdés és EK 230. cikk)
4. *Államok által nyújtott támogatások – A Bizottság által engedélyezett támogatások – A kedvezményezett általi visszaélésszerű felhasználás – A Bizottságra háruló bizonyítási teher – Az információnyújtási rendelkezés teljesítésének az érintett tagállam általi megtagadása – Következmények*
(EK 88. cikk, (2) bekezdés; 659/1999 tanácsi rendelet, 1. cikk, g) pont, (13) és (16) bekezdés)
5. *Államok által nyújtott támogatások – A Bizottság által engedélyezett támogatások – A kedvezményezett általi visszaélésszerű felhasználás – A Bizottság mérlegelési jogköre – Bírósági felülvizsgálat – Korlátok*
6. *Államok által nyújtott támogatások – Jogellenes támogatás visszakövetelése – A jogellenességből eredő kötelezettség – Tárgy – A korábbi helyzet visszaállítása – Mutatis mutandis alkalmazás valamely támogatás visszaélésszerű felhasználása esetén*
(EK 88. cikk, (2) bekezdés; 659/1999 tanácsi rendelet, 1. cikk, g) pont, (14) és (16) bekezdés)
7. *Intézmények jogi aktusai – Indokolás – Kötelezettség – Terjedelem – A rendelkezés nyomán az érintett tagállam által szolgáltatott adatok a jogellenes támogatás visszatérítését elrendelő határozatban történő figyelembevételének megtagadása*
(EK 253. cikk; 659/1999 tanácsi rendelet, 10. cikk, (3) bekezdés és 13. cikk, (1) bekezdés)

1. Az állami támogatások ellenőrzésére vonatkozó eljárás – annak általános rendszerére tekintettel –, olyan eljárás, amelyet a támogatás nyújtásáért felelős tagállam ellen indítottak, annak közösségi kötelezettségeire, nem pedig a támogatás kedvezményezettjeire figyelemmel.

Az EK 88. cikk (2) bekezdése értelmében az „érdekeltek” fogalma a címzettek meghatározatlan körére utal. E megállapításból az következik, hogy az EK 88. cikk (2) bekezdése nem írja elő egyes személyek egyedi felszólítását. Egyedüli célja a Bizottság kötelezése arra, hogy valamennyi esetlegesen érin-

tett személyt értesítse, és lehetőséget adjon nekik jogi érveik előadására. Ilyen körülmények között a közleménynek az *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* történő közzététele megfelelő eszköznek tűnik abból a célból, hogy valamennyi érintett fél értesüljön az eljárás megindításáról. Következésképpen ez a megoldás elsősorban az érdekeltek számára írja elő azt a feladatot, hogy az EK 88. cikk (2) bekezdése alapján indított közigazgatási eljárás keretében a Bizottság részére történő adatszolgáltatás forrásai legyenek.

Mivel a Bizottság az *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* közzétett közleménnyel felszólította a korábbi határozatban eredetileg engedélyezett támogatás kedvezményezettjeit a kérdéses határozat esetleges megsértésére vonatkozó észrevételeik benyújtására a támogatásnak a hivatkozott határozattal ellentétes felhasználásával kapcsolatban, és mivel a hivatkozott kedvezményezettek nem éltek e lehetőséggel, a Bizottság nem sértette meg jogait.

(vö. 47–48., 50–51., 53. pont)

Igaz, hogy a hivatalos eljárás megindításáról való értesítés pusztán ténye nem elegendő ahhoz, hogy valamely fél észrevételeit megfelelően előadhassa. E tekintetben az [EK 88.] cikk alkalmazására vonatkozó 659/1999 rendelet 6. cikkének (1) bekezdéséből következik, amely e rendelet 16. cikke értelmében a visszaélészerűen felhasznált támogatás esetében is alkalmazandó, hogy a hivatalos vizsgálati eljárást kezdeményező határozatnak – bár a benne foglalt értékelés szükségszerűen ideiglenes jellegű – megfelelően pontosnak kell lennie, hogy az érdekelt felek hatékonyan részt tudjanak venni a hivatalos vizsgálati eljárásban, amelynek során lehetőséget kapnak érveik előterjesztésére. E célból elégséges, ha az érdekelt felek megismerhetik a Bizottság érvelését.

2. Az [EK 88.] cikk alkalmazására vonatkozó 659/1999 rendelet 13. cikkének (1) bekezdéséből az következik, hogy amennyiben a tagállam elmulasztja a válaszadást a Bizottság bizonyos adatok szolgáltatására vonatkozó, információnyújtási rendelkezésére, a Bizottság jogosult a hivatalos vizsgálati eljárás lezárására és a támogatásnak a közös piaccal való összeegyeztethetőségét vagy összeegyeztethetlenségét megállapító határozatnak a rendelkezésére álló információk alapján történő elfogadására. E határozat a 659/1999 rendelet 14. cikkében leírt feltételek szerint követelheti a már kifizetett támogatás visszatéríttetését a kedvezményezettől. A 659/1999 rendelet 16. cikke szerint a 13. és 14. cikk rendelkezéseit értelemszerűen kell alkalmazni a támogatás visszaélészerű fel-

használása esetén. E rendelkezésekből az következik, hogy a Bizottság nem köteles az érdekelt felek meghallgatását kezdeményezni, ha a tagállam nem tesz eleget a Bizottság információnyújtási rendelkezésének.

Ez a megoldás – egyes különleges eseteket kivéve – alkalmazható olyan esetre, amikor a vállalkozás nem vett részt az EK 88. cikk (2) bekezdésében előírt vizsgálati eljárásban.

(vö. 67–69. pont)

(vö. 58. pont)

3. Az EK 230. cikk szerinti megsemmisítési kereset esetében valamely közösségi aktus jogszerűségét az aktus meghozatalának időpontjában fennálló ténybeli és jogi elemek függvényében kell mérlegelni. Így különösen a Bizottság által végzett átfogó mérlegelést kell kizárólag az e tevékenysége során rendelkezésre álló információk függvényében vizsgálni.

4. Az EK 88. cikk (2) bekezdésének, valamint az [EK 88.] cikk alkalmazására vonatkozó 659/1999 rendelet 1. cikk (g) pontjának és 16. cikkének együttes olvasatából következik, hogy fő szabály szerint a Bizottságnak kell bizonyítania, hogy a kedvezményezett visszaélészerűen használta fel a korábbi határozattal engedélyezett támogatást. Ha ugyanis ezt nem bizonyítja, e támogatást úgy kell tekinteni, mint amelyre kiterjed a korábbi jóváhagyó határozat.

Ebből az következik, hogy az EK 88. cikk (2) bekezdésében előírt vizsgálati eljárásban részt vevő felperes nem hivatkozhat olyan ténybeli érvekre, amelyek a Bizottság számára ismeretlenek, és amelyekről nem tájékoztatta a Bizottságot a vizsgálati eljárás során. Ezzel ellentétben nincs akadálya annak, hogy az érdekelt fél a végső határozat ellen olyan jogalapra hivatkozzon, amelyet nem terjesztett elő a közigazgatási eljárás során.

A 659/1999 rendelet 16. cikkében a 13. cikkre történő utalás lehetővé teszi ugyanakkor, hogy amennyiben valamely tagállam elmulasztja az információnyújtási rendelkezés teljesítését, a Bizottság a hivatalos vizsgálati eljárást lezáró határozatot a rendelkezésre álló információk alapján hozza meg. Ha a tagállam elmulasztja a támogatás felhasználásával kapcsolatban kellően világos és pontos

információk szolgáltatását, amelyről a Bizottság a rendelkezésére álló információk alapján kétségeit fejezi ki a korábbi jóváhagyó határozat megtartására nézve, a Bizottság jogosult megállapítani a szóban forgó támogatás visszaélészerű felhasználását.

(vö. 86., 93. pont)

5. Ha a Bizottság által elvégzendő vizsgálat gazdaságilag összetett tények és körülmények figyelembevételét és értékelését igényli, figyelemmel arra, hogy a közösségi bíróság nem helyettesítheti a Bizottság értékelését a sajátjával, az Elsőfokú Bíróságnak az eljárási szabályok és az indokolási kötelezettség megtartására, továbbá a tények pontosságára kell vizsgálatát korlátoznia, valamint arra, hogy nem történt-e nyilvánvaló mérlegelési hiba vagy hatáskörrel való visszaélés. Ez vonatkozik arra az esetre is, ha a Bizottság vizsgálata annak megállapítására vonatkozik, hogy a kedvezményezett visszaélészerűen használta-e fel a korábbi határozattal engedélyezett támogatást.

(vö. 90–91. pont)

6. A közösségi joggal összhangban, ha a Bizottság megállapítja valamely támoga-

tás közös piaccal való összeegyeztethetlenségét, kötelezheti a tagállamot a támogatásnak a kedvezményezettekől történő visszatéríttetésére. A jogellenes támogatásnak a visszatéríttetés útján történő megszüntetése logikus következménye a jogellenesség megállapításának, és célja a korábbi helyzet visszaállítása. E célkitűzés azáltal biztosítható, hogy a kedvezményezett, vagyis a szóban forgó támogatásban ténylegesen részesülő vállalkozás, visszatéríti a támogatást, adott esetben késedelmi kamataival együtt. E visszatérítéssel ugyanis a kedvezményezett elveszti a versenytársaival szemben a piacon élvezett előnyét, és visszaáll a támogatás kifizetése előtti helyzet. Ebből az következik, hogy a jogellenes állami támogatás visszatérítésének fő célkitűzése a versenytorzítás megszüntetése, amelyet a jogellenes támogatás által létrehozott versenyelőny okozott.

Fő szabály szerint ez nem lehet másként olyan, valamely tagállam által nyújtott támogatás visszatérítése esetén, amelynek felhasználását az EK 88. cikk (2) bekezdése és az [EK 88.] cikk alkalmazására vonatkozó 659/1999 rendelet 1. cikkének g) pontja értelmében bizottsági határozat visszaélészerűnek minősítette. Ezzel kapcsolatban elegendő megállapítani azt, hogy a 659/1999 rendelet 16. cikke többek között előírja, hogy e rendelet 14. cikkét, amennyiben az megköveteli a jogellenes támogatás visszatéríttetését a kedvezményezettől, a támogatással való visszaélés esetén értémszerűen alkalmazni kell. Következés-

képpen a visszaélésszerűen felhasznált támogatást, fő szabály szerint, az általa létrehozott versenyelőny által okozott versenytorzítás megszüntetése érdekében attól a vállalkozástól kell visszakövetelni, amely ténylegesen részesült a támogatásból, ez pedig eltérhet a támogatást engedélyező határozatban megjelölt címetől.

(vö. 111–115., 125. pont)

7. Az EK 253. cikkben előírt követelmények teljesülése érdekében az indokolásnak az adott jogi aktus jellegéhez kell igazodnia, egyértelműen és ellentmondásmentesen tartalmaznia kell az aktust kibocsátó intézmény érvelését, valamint lehetővé kell tennie az érintettek és a felülvizsgálatra hatáskörrel rendelkező bíróság számára az intézkedés indokainak megismerését. Bár az indokolásban nem kell minden releváns jogi és ténybeli részletnek szerepelnie, azt ugyanakkor nem csupán az indokolás szövege alapján kell megítélni, hanem egyben összefüggéseinek és a szabályozás tárgyára vonatkozó valamennyi jogszabálynak az alapulvételével is.

Ezzel kapcsolatban a Bizottság, ha az [EK 88.] cikk alkalmazására vonatkozó 659/1999 rendelet 10. cikkének (3) bekezdése alapján információnyújtási rendelkezést bocsát ki, e rendelet 13. cikkének (1) bekezdése értelmében „[a] mennyiben egy tagállam nem tartja be az információnyújtási rendelkezést”, a hivatalos vizsgálati eljárást lezáró határozatot a rendelkezésre álló információk alapján hozhatja meg, ugyanakkor nem mentesül azon kötelezettség alól, hogy a jogilag megkövetelt módon indokolja, hogy az információnyújtási rendelkezésre válaszul a tagállam által szolgáltatott információk miért nem fogadhatók el a végső határozatban, amelyet meghozni szándékozik. Az ilyen helyzet ugyanis nem hasonlítható ahhoz, amikor a tagállam semmilyen információt nem szolgáltat a Bizottságnak a 659/1999 rendelet 10. cikkének (3) bekezdése értelmében elfogadott rendelkezésre, amely esetben az indokolás annak megemlítésére szorítkozhat, hogy a tagállam elmulasztott válaszolni a hivatkozott rendelkezésre.

(vö. 138., 145. pont)